

Informacija o realizaciji “Programa unapređenja crnogorskog obrazovanja Crna Gora – Evropska Investiciona Banka” i neophodnosti obezbjeđivanja dodatnih sredstava za uspješnu realizaciju Programa

Vlada Crne Gore je 6. novembra 2019. godine, sa Evropskom Investicionom Bankom (EIB), potpisala finansijski ugovor o kreditu br. 06-5924/1 za projekat „Unapređenja crnogorskog obrazovanja“. Predmetnim ugovorom predviđeno je ulaganje u sistem obrazovanja vrijedno 40,54 miliona eura, od čega 18 miliona predstavljaju kreditna sredstva, dok je 21,34 miliona učešće države Crne Gore. Osim kreditnih i budžetskih sredstava projekat je inicijalno obuhvatao i oko 1.2 miliona granta, obezbijedenog za tehničku podršku pri realizaciji projekta.

Realizacijom Projekta „Unapređenje crnogorskog obrazovanja“, predviđeno je:

Ugovorna obaveza	Obuhvat	Prvobitno planirani troškovi	Izmjenjeni troškovi
Izgradnja 4 nove škole	1. Gimnazija u Podgorici, inicijalne procijenjene vrijednost radova je cca 6.86 mil eura; 2. Osnovna škola u City kvartu, inicijalne procijenjene vrijednost radova je cca 7.96 mil eura; 3. Osnovna škola na Zabjelu, inicijalne procijenjene vrijednost radova je cca 4.8 mil eura; 4. Osnovna škola na Karabuškom polju u Tuzima, inicijalne procijenjene vrijednost radova je cca 2.48 mil eura.	22.1 miliona	34.6 ¹ miliona
Rekonstrukcija i nadogradnja 3 vrtića	1. Postojeći vrtić na Zabjelu – rekonstrukcija i nadogradnja 2. Postojeći vrtić u Momišićima – rekonstrukcija sa dogradnjom, 3. Postojeći vrtić u Kotoru, naselje Tabačina – rekonstrukcija sa dogradnjom.	5.24 miliona	8.9 miliona
Adaptacija 10 srednjih stručnih škola širom Crne Gore	1. JU Srednja stručna škola, Bar; 2. JU Srednja stručna škola „Vukadin Vukadinović“, Berane; 3. JU Srednja stručna škola, Berane; 4. JU srednja elektro-ekonomska škola, Bijelo Polje;	2.5 miliona	5.5 miliona

¹ Ovaj iznos ne obuhvata trošak za izgradnju OŠ Vladimir Nator, jer ista nije bila predviđena potpisanim ugovorom.

	5. JU Srednja stručna škola, Cetinje; 6. JU Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić“, Herceg Novi; 7. JU Gimnazija „30. septembar“, Rožaje; 8. JU Srednja stručna škola „Sergije Stanić“, Podgorica 9. JU SMŠ “Bećo Bašić” Plav 10. JU SMŠ “Danilo Kiš”, Budva		
Opremanje škola informatičkom opremom		5 miliona	6.2 miliona
Opremanje srednjih stručnih škola opremom karakterističnom za njihova usmjerenja		2 miliona	2.6 miliona
Opremanje većine škola školskim mobilijarom i obnavljanje dotrajalog namještaja za postojeće objekte obrazovanja		2.5 miliona	3.8 miliona
ERI grant za konsultante		1.2 miliona	2.4 miliona
UKUPNO:		40.54 mil. eur	64.0 mil. eur

Na realizaciji ovog projekta u toku 2020. i 2021. godine nije bilo napretka i novih aktivnosti, izuzev promjene u 2021. godini, kada je na zahtjev tadašnje uprave Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta iz projekta isključena izgradnja nove Osnovne škole na Zabjelu i u isti uvrštena izgradnja novog objekta JU OŠ “Vladimir Nazor” u Podgorici. Povlačenja kreditnih sredstava po ovom ugovoru do sada nisu vršena. Ministarstvo prosvjete je dana 24.02.2023. godine uputilo zahtjev, br. 01-011/23 – 1512/1, prema Ministarstvu finansija za povlačenje prve tranše kredita Evropske investicione banke u iznosu od 1.8 miliona eura, kako je ugovorom predviđeno.

Dana 6. maja 2022. godine je potpisan Ugovor o saradnji između Ministarstva prosvjete i Uprave za kapitalne projekte, sa jedne strane, kao promotera projekta i EIB-a, sa druge, kao kreditora, na iznos od 2.5 miliona donatorskih sredstava.

Kako je predmetni projekat prioritet Ministarstva prosvjete u 43. Vladi Crne Gore, potpisivanjem Ugovora o saradnji stekli su se uslovi da se u aktivnosti na realizaciji projekta uključi i firma "Niras", koja je od strane kreditora odabrana za tehničku podršku na implementaciji projekta, te da se u okviru Ministarstva prosvjete uspostavi PIU – Jedinica za implementaciju projekta.

Činjenica je da se sa realizacijom projekta nije počelo odmah nakon potpisivanja finansijskog sporazuma 2019. godine, te je bilo neophodno da se uz asistenciju konsultanata revidiraju procijenjene vrijednosti svakog segmenta projekta pojedinačno. Ovo posebno zbog višestrukog uvećanja procijenjenih vrijednosti za sve segmente projekta u uslovima nestabilnosti na tržištu i povećanih inflatornih stopa, koje su posljedica globalnih dešavanja poput pandemije Covid virusa i agresije Ruske Federacije na Ukrajinu.

Nakon revizije stavki projekta, došlo se do činjenice da je za realizaciju svih segmenata u novim uslovima neophodno izdvojiti **cca 63 miliona eura**, bez uračunatog PDV-a, koji bi se svakako morao plaćati za onaj dio sredstava koji predstavljaju kontribuciju države.

U narednoj tabeli prikazane su razlike u cijenama do kojih se došlo nakon revizije prvobitno planiranih troškova, a baziranih na osnovu sačinjene projektne dokumentacije i izvršenog predmjera i predračuna radova, odnosno u nekim stavkama na osnovu procjena u odnosu na prosiječnu cijenu jediničnog kvadrata gradnje.

Ugovorna obaveza	Obuhvat	Razlika nakon estimacije
Izgradnja 5 novih škola	1. Gimnazija u Podgorici, nova procijenjena vrijednost radova je cca 9.5 mil eura;2. Osnovna škola u City kvartu, nova procijenjena vrijednost radova je cca 11.2 mil eura;3. Osnovna škola na Zabjelu, nova procijenjena vrijednost radova je cca 9.8 mil eura;4. Osnovna škola na Karabuškom polju u Tuzima, nova procijenjena vrijednost radova 4.1 mil eura.	22.3 miliona ³

³Estimacija sa uključenim procjenama troškova izgradnje OŠ Vladimir Nazor.

	5. Osnovna škola „Vladimir Nazor“, procijenjene vrijednosti radova od cca 9.8 mil. eura ²	
Rekonstrukcija i nadogradnja 3 vrtića	6. Postojeći vrtić na Zabjelu – rekonstrukcija i nadogradnja 7. Postojeći vrtić u Momišićima – rekonstrukcija sa dogradnjom, 8. Postojeći vrtić u Kotoru, naselje Tabačina – rekonstrukcija sa dogradnjom.	3.66 miliona
Adaptacija 10 srednjih stručnih škola širom Crne Gore	11. JU Srednja stručna škola, Bar; 12. JU Srednja stručna škola „Vukadin Vukadinović“, Berane; 13. JU Srednja stručna škola, Berane; 14. JU srednja elektro-ekonomska škola, Bijelo Polje; 15. JU Srednja stručna škola, Cetinje; 16. JU Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić“, Herceg Novi; 17. JU Gimnazija „30. septembar“, Rožaje; 18. JU Srednja stručna škola „Sergije Stanić“, Podgorica 19. JU SMŠ “Bećo Bašić” Plav 20. JU SMŠ “Danilo Kiš”, Budva	3.0 miliona ⁴
Opremanje škola informatičkom opremom		1.2 miliona ⁵
Opremanje srednjih stručnih škola opremom karakterističnom za njihova usmjerenja		0.6 miliona
Opremanje većine škola školskim mobilijarom i obnavljanje dotrajalog namještaja za postojeće objekte obrazovanja		1.3 miliona ⁶
ERI grant za konsultante		1.2 miliona

² Izgradnja OŠ Vladimir Nazor nije predmet finansijskog ugovora sa EIB-om, a data estimacija sačinjena je na osnovu cijene građenja kvadrata dostavljene od strane Uprave za kapitalne projekte u toku 2022. godine.

⁴ Data estimacija sačinjena je na osnovu predračunске vrijednosti adaptacija datih od strane projektanta.

⁵ Data estimacija sačinjena je na osnovu estimacije jediničnih cijena datih od strane IT eksperata Ministarstva prosvjete.

⁶ Predmetna estimacija dobijena je na osnovu jedinične cijene na tržištu.

UKUPNO:		33.26 mil. eur

Kako je članom 6.3 Finansijskog sporazuma predviđeno da zajmoprimac u slučaju povećanja troškova preuzima obavezu da obezbijedi nedostajuća sredstva za realizaciju svih stavki projekta, Ministarstvo prosvjete je u situaciji kada su analize pokazale da se usljed promjene cijena vrijednost projekta povećala za preko 23 miliona eura, potražilo alternativne načine za obezbjeđivanje sredstava.

Projektini tim Ministarstva prosvjete je, uz pomoć konsultanata iz kompanije „Niras“ i uz značajnu podršku EIB-a, apliciralo za WBIF (Western Balkan Investment Fund) poziv sa jednim brojem projekata koji su dio ovog aranžmana, a čija je faza zrelosti to dozvoljavala.

Nakon uspješne aplikacije, zvanično smo obaviješteni od strane EIB-a da je prikupljeno cca 4,5 miliona eura iz ovog fonda, dok je EIB tragom ove uspješne aplikacije, a zbog velike važnosti projekta, obezbijedio dodatnih 6,4 miliona eura donacije, primjenom internih mehanizama banke za bilateralne donore.

U narednoj tabeli prikazan je iznos granta dobijenog posredstvom WBIF-a i bilateralnih donora, po projektnim aktivnostima za koji je dodijeljen.

Br.	Naziv ugovora	WBIF and Group grant
1.	Nabavka informatičke opreme za opremanje škola u Crnoj Gori	€ 1,875,000
2.	Nabavka radova na rekonstrukciji 10 srednjih stručnih škola, po partijama	€ 1,189,141
3.	Rekonstrukcija vrtića u Zabjelu, Podgorica	€ 636,174
4.	Nabavka radova za izgradnju nove Gimnazije u Podgorici	€ 3,379,098
5.	Izgradnja nove OŠ Vladimir Nazor, Podgorica	€ 3,170,018
6.	Nabavka radova na rekonstrukciji i dogradnji postojećeg vrtića u Momišićima, Podgorica	€ 410,632
UKUPNO:		€ 10,792,063

Na osnovu svega gore navedenog, jasno je da i pored cca 11 miliona koje je Ministarstvo prosvjete obezbijedilo kroz navedene mehanizme, te cca 3.7 miliona koje je država već uložila u ovaj projekat kroz kupovinu zemljišta za izgradnju objekata od javnog značaja u City kvartu, te izradu projekata za rekonstrukciju 10 srednjih stručnih škola i obezbjeđivanje sredstava za kupovinu zemljišta u Karabuškom polju, za realizaciju cjelokupnog projekta je neophodno obezbijediti još cca 17.36 miliona eura, uz napomenu da je predmetna cifra bez PDV-a, te bi krajnji

iznos mogao biti veći ukoliko se sredstva budu obezbjeđivala iz nacionalnog budžeta, kada su za razliku od kreditnih i donatorskih sredstava ista predmet oporezivanja.